

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет математики та інформатики

Кафедра математичного і функціонального аналізу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПЕРАЦІЙНЕ ЧИСЛЕННЯ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Актварна та фінансова математика»

Спеціальність 111 Математика

Галузь знань 11 Математика та статистика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 25 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Операційне числення
Викладач	Соломко Андрій Васильович
Контактний телефон викладача	+380958240257
E-mail викладача	andrii.solomko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
«Операційне числення» є дисципліною з циклу вибіркових навчальних дисципліни здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 111 Математика, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Актуарна та фінансова математика». Операційне (або символічне) числення є ефективним апаратом дослідження багатьох теоретичних питань і прикладних задач як у самій математиці, так і в економіці, особливо тих питань і задач, які пов'язані з розв'язуванням лінійних диференціальних рівнянь (звичайних і з частинними похідними), диференціально-різницевих, інтегральних, інтегро-диференціальних та інших.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є: формування особистості студентів, розвиток їх інтелекту і здатності до логічного і алгоритмічного мислення; встановлення місця операційного числення серед інших математичних наук та його зв'язку з різними розділами математичного аналізу, теорії комплексної змінної, звичайних диференціальних рівнянь, рівнянь з частинними похідними, функціонального аналізу; обґрунтування ролі операційного числення як важливого математичного апарату для розв'язування різноманітних прикладних задач актуарної та фінансової математики; теоретичне обґрунтування методів операційного числення. <u>Основними цілями</u> вивчення навчальної є оволодіння науковими основами, сучасною методологією та особливостями застосування апарату операційних методів у актуарній та фінансовій математиці.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<u>Загальні компетентності:</u> ЗК2. Здатність використовувати у професійній діяльності знання з галузей математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук. ЗК3. Здатність вирішувати проблеми у професійній діяльності на основі абстрактного мислення, аналізу, синтезу та прогнозу. ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел, необхідної для розв'язування професійних завдань. <u>Фахові компетентності:</u> ФК3. Спроможність розуміти проблеми та виділяти їхні суттєві риси. ФК4. Спроможність розробляти математичну модель ситуації з реального світу та переносити математичні знання у нематематичні контексти. ФК7. Здатність до удосконалення існуючих математичних методів аналізу, моделювання, прогнозування. ФК9. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері математики. <u>Результати навчання:</u> ПРН2. Володіти основами математичних дисциплін теорій, зокрема, які вивчають моделі природничих і соціальних процесів. ПРН4. Уміти використовувати фундаментальні математичні закономірності в професійній діяльності.	

ПРН7. Інтегрувати знання з різних галузей для вирішення теоретичних та/або практичних задач і проблем.

ПРН10. Бути наполегливим у досягненні мети під час вирішення математичної проблеми.

ПРН11. Використовувати раціональні способи пошуку та використання науково-технічної інформації, включаючи засоби електронних інформаційних мереж; застосовувати інформаційні ресурси, у тому числі електронні, для пошуку відповідних математичних моделей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	111 Математика	I (перший)	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Функція-оригінал та її зображення. Методи операційного числення. Зображення деяких функцій з використанням властивостей перетворення Лапласа.	2	2	10
Тема 2. Властивості перетворення Лапласа. Диференціювання та інтегрування оригіналу (зображення). Зображення оригіналів.	2	2	10
Тема 3. Згортка функцій та її властивості. Знаходження оригіналів за зображенням (теорема Бореля, Ефроса).	2	2	10
Тема 4. Обернене перетворення Лапласа. Множення оригіналів. Відтворення оригіналу за його зображенням.	2	2	10
Тема 5. Застосування операційного числення.	2	6	10
Тема 6. Дискретне перетворення Лапласа. Різницеві рівняння.	2	4	10
ЗАГ.:	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного контролю за <u>100-бальною</u> шкалою. <u>Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів:</u> <u>90 – 100 (відмінно)</u> – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами; <u>70 – 89 (добре)</u> – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках; <u>50 – 69 (задовільно)</u> – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті

	знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; 0 – 49 (незадовільно) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу. Головна її мета – перевірка самостійної роботи студентів у процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень навчальної дисципліни. При розв'язанні практичних задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Практичні заняття	Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з навчальної дисципліни, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумкова оцінка за семестр має бути не менша, ніж 50 балів.
Підсумковий контроль	<u>Форма контролю:</u> залік. <u>Залік</u> виставляється на основі підсумкової семестрової оцінки.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Академічна доброчесність:

Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відвідування занять:

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні незадовільні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті, перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Неформальна освіта:

Результат може бути зарахований за умови повної відповідності програм. Рекомендовані платформи: Coursera, Prometheus.

8. Рекомендована література

1. Валєєв К.Г., Джалладова І.А. Операційне числення та його застосування. Київ. нац. екон. ун-т: Київ, 2003.
2. Гой Т.П., Малицька Г.П., Соломко А.В. Операційне числення: навчальний посібник. Сімік: Івано-Франківськ, 2014.
3. Гольдберг А.А., Шеремета М.М. та ін. Комплексний аналіз. Афіша: Львів, 2002.

4. Каленюк П.І., Новіков Л.О. та ін. Функції комплексної змінної. Перетворення Фур'є та Лапласа. Вид-во ДУ «Львівська політехніка»: Львів, 1999.
5. Мартиненко М.А., Юрик І.І. Теорія функцій комплексної змінної. Операційне числення. Слово: Київ, 2007.
6. Рудавський Ю.К., Костробій П.П. та ін. Теорія функцій комплексної змінної. Інтегральні перетворення Фур'є і Лапласа. Вид-во НУ «Львівська політехніка»: Львів, 2007.
7. Schiff J.L. The Laplace Transform. Theory and Applications. Springer: New-York, 1999.

Викладач *Андрій Соломко, доцент кафедри
математичного і функціонального аналізу*